

КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АКТИВНОГО АГЕНТА В ПОБУДОВІ МОДЕЛІ ПРОФОРІЄНТОВНОГО НАВЧАННЯ У ВПУ

Анотація. В статі розглянуто концепцію становлення і професійного навчання учня профтехучилища (ВПУ) яке орієнтовано на працю в комп'ютеризованих виробництвах на основі когнітивної моделі «Я-система-ІАА».

Ключові слова. Модель, система, інтелект, ІАА-інтелектуальний активний Агент, когнітивна модель, діяльність, профорієнтації.

Актуальність. Стрімкий розвиток інформації сфери управління та автоматизації виробництва зумовив зрости вимоги до підготовки персоналу для всіх рівнів ієрархій - та від робітників техніків, інженерів, оперативних менеджерів.

Ці вимоги в рамках усталених схем процесу профнавчання вже в новій мірі не задовольняються, тому необхідно шукати і розробляти нові технології на основі інформаційних та когнітивних концепцій [1].

Постановка задачі профосвіти. Аналіз рівня розвитку особи дозволяє визначити позитивний і негативний результати на циклах навчання виробничої діяльності, виявити вплив факторів на формування особистості та її поведінку. Важливим фактором формування особистості є усвідомлення власного свідомого Я, яке є основою саморозвитку, самоформування самовдосконалення згідно свідомої чи підсвідомої стратегічної мети.

Мотивований процес саморозвитку (соціальний, інтелектуальний, професійний), здійснюється формування спеціаліста на свідомому і підсвідомому рівнях. Для професіонального росту особа повинна проводити аналіз балансу того що вона знає і що не знає, при відсутності його з часом відбувається деградація особи як в суспільного так і професіональному напрямку. Для професійного росту важливо знати свої позитивні і негативні сторони, їх оцінка забезпечує відповідно інтелектуальну і психічну стійкість при формуванні і прийнятті рішень та їх виконання у виробничих умовах, забезпечує розвиток психологічної нейроструктури особи.

Аналіз когнітивних компонентів інтелекту.

Психологічна нейроструктура особи формується у вигляді системи ціле орієнтованого управління «Я-системи» самосвідомості з свідомою і під свідомою компонентою в структурі мозку.

«Я-система» – як самоусвідомлена цілеспрямована ієрархічна інтелектуальна система здійснює саморегуляцію на основі мотивації:

- цілеформування локальне і основне ;
- активізація діяльності цілеорієнтування ;

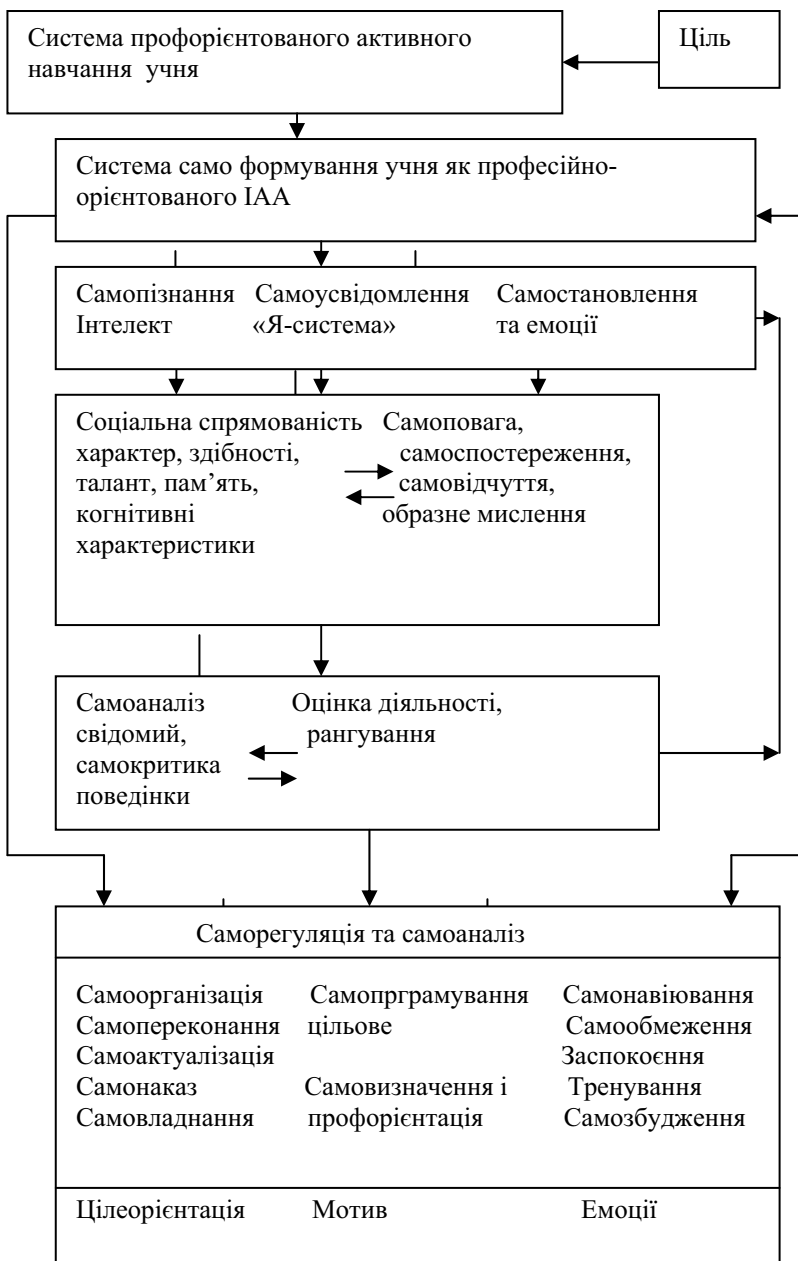

Рис.1. Схема формування активної позиції особи учня.

- самоконтроль життєдіяльності;
- коректу і адаптації до умов і мети;
- прогноз власної діяльності на основі знань і життєвого досвіду;
- узагальнення життєвого і професіонального досвіду;
- навчання свідоме і підсвідоме.

При взаємодії свідомої підсвідомої компоненти нейроструктури відбувається в самоорганізованій структурі особи:

- формування соціальної спрямованості діяльності;
- взаємодія інтелектуальної і емоційної сфери нейроструктури;
- мобілізація вольових зусиль до навчання і коректної діяльності;
- здатність до самостереження, самоаналізу і саморегуляції діяльності.

Задача формування особи учня.

Самоформування особистості в інтелектуальному, професіональному і соціальному плані є однією з найскладніших проблем в психології розвитку особи на основі «Я-система» яка об'єднує психологічні, педагогічні знання про людину і виступає як базис інтелектуального розвитку. Нейроструктура мозку (свідома і підсвідомо компоненти) особа є інтегрованою системою, які включають логічне аналітичне мислення та образне сприйняття. Чуттєвий зміст образів інтегрується, цілісне утворення, сценарії подій з усвідомленням особи, структури психіки, тип світосприйняття і ціле орієнтації активізують і формують головну лінію поведінки людини в професійних і життєвих ситуаціях. Відповідно свідомість «Я-системи» виступає інтегративним процесом упорядкування досвіду, знань процесів самопізнання, регулятором поведінки і діяльності в колективі.

Аналіз проблеми самовдосконалення (інтелектуального, психологічного, фізичного) особистості, як члена колективу вимагає:

- визначити і звести до мінімуму необхідний рівень інтелектуального потенційного і об'єму знань для засвоєння професійних навичок і росту;
- вивчити і узагальнити досвід ефективної професійної діяльності ;
- створити ефективну навчальну професійно-орієнтовану систему
- цілеорієнтувати особу в процесі навчання на самоконтроль, самодисципліну, самовладнання різних навчальних і соціальних ситуаціях;
- сформувати мотивацію кар'єрного росу на освіті захоплення знань і досвіду.
- ефективних і активних дій при формуванні управлінських рішень нормальних і екстремальних умовах;
- сформувати вміння працювати в колективі оперативного-виробничого управління для реалізації спільних цілей в нормальних і екстремальних умовах.

Методи і моделі активізації провізійного навчання

Професійне само формування ґрунтується на самоусвідомленні, як активному інтелектуальному і психічному процесі, при якому взаємодія компоненти «Я – система»:

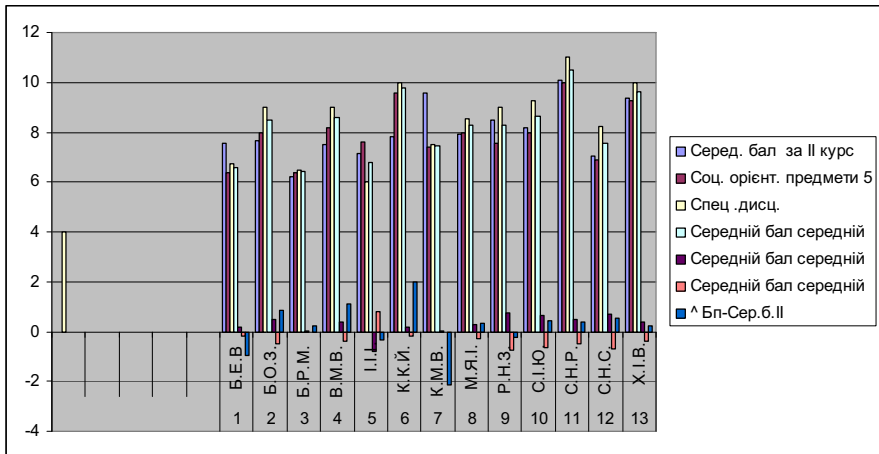
- інтелектуальної (когнітивної);
- емоційно-оцінювальної;
- дієво вольової (саморегуляція, самореалізація);

які власно формують ментальну і когнітивну структуру цілеспрямованої професійно-орієнтованої особи як ієрархічної інтелектуальної системи (інтелектуального активного агента – ІАА).

Виховний і профорієнтований навчальний процес для студент і учнів ВПТУ тоді виступає як системно-структурний підхід який формує логічно пов'язану систему з компонентами «Я – система» – ІАА:

- прогнозування цілей когнітивній сфері (інтелектуальна діяльність)
- ефективний (емоційне образне сприйняття ситуацій у вигляді сценарію подія) ;
- дієво вольовий (ціль-стратегія-дія-ефект);

Таблиця 1.

Термін «Я-концепція – ІАА» – є збірним для визначення сутності особи в процесі самопізнання і самоусвідомлення і є відповідного логікокогнітивним базисом формування планів і структури навчального процесу для підготовки професіоналів високого рівня.

На рис. 1 наведення схеми формування активної позиції особи учнів як активного інтелектуального агента, з виділеними інструктажами – свідомого (когнітивний інтелект), підсвідомого (образно-емоційною) і пов'язуючою «Я-системою – ІАА» самоусвідомлення. При активізації цих структур створюється інформаційно-інтелектуальний базис засвоєння ефектного

професійних знань та навиків. Результати експериментів наведено в таблицях (1,2).

Таблиця 2

Після школи 11 клас - 31В- 3 рік навчання

№ п/п	Прізвище та ініціали учня	Сер. бал за II курс $\sum_{i=1}^5 B_{is}$ Бал К-ть пред. 22	Соц. орієнт. предм. $\sum_{i=1}^4 B_{i1}$ К-ть пред. 5	Спец. дисц. $\sum_{i=1}^4 B_{i1}$ К-ть пред. 4	Середній бал середній $\hat{B}_p$ К-ть пред. 9	$\Delta 3 = B_{II} - B_{is}$	$\Delta 1 = B_{II} - B_{i1}$	$\Delta 2 = B_{II} - B_{i2}$
1	Б.Е.В	7,55	6,4	6,75	6,57	0,17	-0,17	-0,98
2	Б.О.З.	7,65	8	9	8,5	0,5	-0,5	0,85
3	Б.Р.М.	6,2	6,4	6,5	6,45	0,05	-0,05	0,25
4	В.М.В.	7,5	8,2	9	8,6	0,4	-0,4	1,1
5	І.І.І.	7,15	7,6	6	6,8	-0,8	0,8	-0,35
6	К.К.Й.	7,8	9,6	10	9,8	0,2	-0,2	2
7	К.М.В.	9,58	7,4	7,5	7,45	0,05	-0,05	-2,13
8	М.Я.І.	7,92	8,00	8,56	8,28	0,28	-0,28	0,36
9	Р.Н.З.	8,5	7,54	9,00	8,27	0,73	-0,73	-0,23
10	С.І.Ю.	8,18	8,00	9,25	8,62	0,62	-0,62	0,44
11	С.Н.Р.	10,11	10	11	10,5	0,5	-0,5	0,39
12	С.Н.С.	7,04	6,89	8,25	7,57	0,68	-0,68	0,53
13	Х.І.В.	9,39	9,26	10,00	9,63	0,37	-0,37	0,24

Висновок.

В статі розглянуто когнітивну концепцію “Я –система ІАА” як базис активізації навчального процесу і учня що дає змогу підвищити рівень підготовки учнів ВПУ з різним рівнем персональної підготовки

1. Сікора Л.С. Когнітивні моделі та логіка оперативного управління в ієрархічних інтелектуальних системах в умовах ризику. - Львів ЦСД “ЕБТЕС” 2009-432с.

2. Колодич Т.М. Первина роль самовиховання у формування особистості : // Наук.мен.зб. Проблеми освіти. Вип.23 – К.Наук–метод центр вид. осв 2001- К.НМЦ - ВО. 2001 – с 43-55.

Поступила 27.09.2010р.